

Xương cá - *Euphorbia tirucalli*

Cây xương cá chữa viêm xoang

Lương y VÕ HÀ

CÂY XƯƠNG CÁ CÓ TÁC DỤNG THÔNG HUYẾT, TRỤC THUỶ, TÁN Ứ, TIÊU ĐỘC, SÁT TRÙNG. CÂY CÓ ĐỘC TÍNH NÊN THƯỜNG CHỈ DÙNG NGOÀI DA. ĐẶC BIỆT GẦN ĐÂY, KINH NGHIỆM DẪN GIẠN CHO BIẾT XÔNG HƠI VỚI CÂY XƯƠNG CÁ CÓ HIỆU QUẢ TỐT TRONG NHIỀU TRƯỜNG HỢP VIÊM XOANG.

Mô tả:

Cây xương cá còn có tên là cây Càng tôm, cây San hô xanh hoặc cây Giao; tên khoa học *Euphorbia tirucalli* L., thuộc họ Thầu dầu EUPHORBIACEAE. Cây xương cá là một cây nhỡ, có thể cao đến 5 hay 7 mét. Cây mọc hoang, cũng có nơi được trồng làm cảnh. Cây có thể trồng dễ dàng vào mùa mưa hoặc

nơi đất ẩm bằng cách dâm cành. Thân và cành cây xương cá đều có hình trụ tròn, màu xanh đậm, thoát trông như những gai dài tua ra các phía. Xương cá có lá rất bé mọc ra từ những cành nhỏ. Lá quá nhỏ, rất ít lại rụng rất sớm trông như không có lá nên còn gọi là cây xương khô. Gần đây, nhiều người đã dùng cây xương cá để chữa viêm xoang với

hiệu quả khá cao. Cành xương cá bẻ ra có mủ màu trắng, có độc tính, không ăn được. Cần phân biệt với loại cây cùng tên trong “*Những Cây Thuốc và Vị Thuốc Việt Nam*” của cố Giáo sư Đỗ Tất Lợi. Cây xương cá trong sách này là một loại rau ăn được thường gọi là rau đắng, tên khoa học *Polygonum aviculare* L.

Tác dụng, dược tính.

Cây xương cá chỉ thấy được sử dụng trong phạm vi y học dân gian. Theo Đông y, cây xương cá có tác dụng thông huyết, trục thủy, tán ứ, tiêu độc, sát trùng. Ở Indonesia, Malaysia, xương cá được dùng trong nhiều bệnh ngoài da. Ở Ấn Độ, Brazil, Indonesia cũng dùng cây xương cá đắp ngoài để chữa nhiều trường hợp đau nhức hoặc nhiễm trùng như đau dây thần kinh, đau tai, đau răng, thấp khớp. Một số nơi còn dùng xương cá dưới hình thức thuốc sắc, với liều nhỏ, xương cá giúp xổ nhẹ, liều lớn kích thích mạnh niêm mạc dạ dày có thể gây nôn mửa. Ở nhiều vùng thuộc Tanganyika, Zimbabwe người ta dùng xương cá để trị bệnh bất lực. Tuy nhiên, cho đến nay vẫn chưa có những nghiên cứu rõ ràng về mức độ độc tính và tác dụng của xương cá khi uống trong. Đã có trường hợp một người đàn ông Zimbabwe đã chết vì thủng dạ dày, xuất huyết dạ dày do uống mủ cây xương cá để chữa bệnh. Do đó, ngoài việc xông hơi để chữa viêm xoang hoặc viêm họng, không nên dùng xương cá dưới hình thức uống trong, cần thận không để dây mủ vào mắt khi sử dụng.

Xông hơi bằng cây xương cá để chữa viêm xoang.

Gần đây, do môi trường bị ô nhiễm, nhiều người lại phải làm việc trong điều kiện tiếp xúc với những hoá chất độc hại, tỷ lệ người mắc bệnh viêm xoang, viêm mũi mãn tính có khuynh hướng tăng cao. Bệnh tuy không gây nguy hiểm nhưng việc

Xương cá - *Euphorbia tirucalli*

chạy chữa khá tốn kém và phức tạp. Thực tế cho thấy xông hơi với cây xương cá có thể chữa khỏi nhiều trường hợp viêm xoang dây dưa đã nhiều năm.

Chuẩn bị 1 ấm nước nhỏ, khoảng 15 đến 20 đốt xương cá đã cắt nhỏ hoặc bỏ vào 1 túi nylon đập dập và 1 tờ giấy để quấn tròn làm ống hít khí xông. Đổ 1 chén nước và xương cá đã cắt nhỏ vào ấm. Khi nước vừa sôi, nhắc ấm ra khỏi bếp để xông. Có thể xông hơi khi ấm còn đặt trên bếp với lửa nhỏ để duy trì sức nóng sẽ xông được lâu. Điều chỉnh tầm ống dài hoặc ngắn, đầu ống sát hay cách mũi một khoảng ngắn, hít vào từ từ hay hít nhẹ sao cho hơi nóng thoát ra được tối đa mà không làm phồng. Càng nóng, hít vào càng sâu càng tận dụng được hoạt chất vào các xoang. Mỗi lần xông khoảng từ 5 đến 10 phút. Mỗi ngày có thể xông làm 2 lần.

Ngoài ra, theo Đông y, viêm xoang mãn tính là một dạng bệnh khí nghịch do âm hư. Do đó, một số trường hợp mãn tính lâu năm, ngoài

việc chữa triệu chứng, ăn uống đầy đủ chất bổ dưỡng, cần dùng thêm phương dược *dưỡng âm bổ Thận* để ngăn chặn bệnh tái phát.

Một vài cách sử dụng khác.

Viêm họng. Có thể dùng cách như trên xông hơi vào vòm họng để chữa viêm họng.

Mụn cóc. Để làm tiêu mụn cóc, có thể bẻ đôi nhánh xương cá, cho mủ thấm vừa vặn lên mụn cóc. Mỗi ngày làm 2 lần, liên tiếp khoảng 1 tuần.

Chữa vết đốt hoặc vết cắn của trùng, thú độc như rắn, rít, kiến, ong. Dùng mủ xương cá bôi vào vết cắn.

Đắp thuốc chữa bong gân, sưng trật tay chân. Dùng 3 phần xương cá, 1 phần muối, giã nát, buộc vào chỗ sưng, đau.

Chữa đau đầu trung (sưng đau đầu ngón tay, ngón chân sưng đau). Nhánh xương cá giã nát trộn muối bột đắp như trên □

¹ *Euphorbia tirucalli* L. James A. Duke. Handbook of Energy Crops. www.hortpurdue.edu.